

Kommunenes rapportering på barnevernfeltet, per 30. juni 2013

Her gis det nærmere informasjon om resultatet av kommunenes rapporteringer for første halvår 2013. Tabellene gir informasjon om situasjonen i det kommunale barnevernet på landsbasis og på fylkesnivå sammenlignet med tilsvarende periode i 2012.

Det må tas forbehold med tallene som gjengis. Tallene er basert på rapporteringer fra barneverntjenestene i kommunene, og de er ikke kvalitetsikret på en slik måte at de kan brukes som offisiell statistikk.

Antallet stillinger i den kommunale barneverntjenesten

Om stillinger på landsbasis

Kommunene rapporterer om totalt 4700 stillinger i det kommunale barnevernet. Dette omfatter alle typer stillinger. 96 prosent av stillingene er besatt per 30. juni 2013.

Tabellen under gir nærmere informasjon om stillinger i det kommunale barnevernet

	Antall stillinger per 30.06.2013	Besatte stillinger per 30.06.2013
Fagstillinger	3 776	3615
Tiltaksstillinger	573	551
Merkantile stillinger	366	363
Stillinger i alt	4 715	4529
Andel stillinger som er besatt		96 %

Det skilles mellom fagstillinger (saksbehandlerstillinger), tiltaksstillinger og merkantile stillinger. Tiltaksstillinger omfatter ansatte i barnevernet med ansvar for tiltak til barn og familier.

I 2013 rapporteres det for første gang om tiltaksstillinger i barneverntjenestene. Hoveddelen av disse stillingene er knyttet til oppfølging av barn og familier som mottar hjelpetiltak. 130 av tiltaksstillingene er knyttet til oppfølging av barn som barnevernet har overtatt omsorgen for. Det er naturlig å anta at en stor del av disse har ansvar for oppfølging av enslige mindreårige asylsøkere.

De siste års satsing på kommunalt barnevern gjennom øremerkede midler har gitt en kraftig økning i stillinger. Kommunene rapporterer om 330 nye stillinger i løpet av første halvår 2013. Dette gir en økning på 7 prosent siden utgangen av 2012. Rapporteringen viser at 96 prosent av stilingene er besatt. Dette tyder på at kommunene allerede har kommet langt i å rekruttere nye medarbeidere i nye stillinger.

Meldinger

Kommunenes rapporteringer de siste årene har vist en jevn økning i antallet meldinger til barneverntjenesten. De siste 10 årene har det vært en gjennomsnittlig økning per år på 8 prosent.

Rapporteringer for første halvår 2013 viser en fortsatt økning, selv om denne har avtatt noe. Samlet sett viser kommunenes rapporteringer en økning i antall meldinger på 4 prosent fra tilsvarende periode i 2012.

	Første halvår 2012	Første halvår 2013	Økning	Økning i prosent
Mottatte meldinger	26 104	27 098	994	4 %
Gjennomgått meldinger	25 354	26 665	1 311	5 %

Andelen fristoversittinger på meldinger er lav, mens andelen henleggelse av meldinger har gått noe opp de siste årene¹. Tabellen under gir informasjon om henlagte meldinger og fristoversittinger på meldinger for første halvår 2013, sammenlignet med tilsvarende periode i 2012.

	Første halvår 2012	Første halvår 2013
Henlagte meldinger	5 126	5 531
Andel av gjennomgåtte	20,22 %	20,7 %
Fristoversittinger	609	447
Andel av gj. gåtte	2,4 %	1,7 %

Forskjeller mellom fylker

Det er relativt store forskjeller mellom fylker når det gjelder henleggelse av meldinger og fristoversittinger. Tabellen under gir nærmere informasjon om situasjonen i de ulike fylkene på rapporteringstidspunktet.

	Gjennomgåtte meldinger	Antall fristoversittelser	Andel henlagte
Akershus	2 843	2,3 %	22 %
Aust-Agder	738	1,5 %	19 %
Buskerud	1 611	0,9 %	24 %
Finnmark	612	6,4 %	16 %

¹ Om henleggelse av meldinger 2009 - 2013

Hedmark	1 178	1,5 %	16 %
Hordaland	2 436	1,1 %	17 %
Møre og Romsdal	1 162	3,1 %	18 %
Nordland	1 301	5,5 %	21 %
Nord-Trøndelag	787	1,9 %	22 %
Oppland	974	1,8 %	25 %
Oslo	3 031	0,5 %	19 %
Rogaland	2 456	1,7 %	22 %
Sogn og fjordane	402	0,7 %	13 %
Sør-Trøndelag	1 273	1,3 %	19 %
Telemark	938	0,0 %	22 %
Troms	1 080	2,1 %	20 %
Vest Agder	949	1,1 %	31 %
Vestfold	1 551	0,5 %	15 %
Østfold	1 343	1,0 %	29 %
LANDSBASIS	26 665	1,7 %	20,7 %

Undersøkelsessaker

På samme måte som med meldinger, har barneverntjenesten de siste årene opplevd en stor økning i undersøkelsessaker. Rapporteringer fra kommunene viser en en gjennomsnittelig økning på undersøkelsessaker på 8 prosent per år de siste 10 årene.

Rapporteringen for første halvår 2013 viser imidlertid en nedgang i antallet avsluttede undersøkelser. Sammenlignet med året før ble det avsluttet 2270 færre undersøkelser.

	Første halvår 2012	Første halvår 2013	Økning	Økning i prosent
Avsluttede undersøkelser	20 375	18 105	-2 270	-11,1 %

Fristbrudd på undersøkelser

Etter § 6-9 i barnevernloven skal undersøkelser gjennomføres snarest og innen 3 måneder. I særlige tilfeller kan fristen utvides til 6 måneder. De siste års rapporteringer har vist en positiv utvikling i andelen fristbrudd på undersøkelser. Dette er ikke tilfellet for første halvår 2013. Andelen fristbrudd ligger på omtrent samme nivå som året før, mens andelen saker som henlegges har gått opp.

I halvårsrapporteringen registrerer kommunene undersøkelsessaker som har tatt mer enn 3 måneder. I enkelte saker oppgis det at kommunen har besluttet å utvide undersøkelsestiden

til 6 måneder. I disse tilfellene blir ikke sakene registrert som fristbrudd, såfremt undersøkelsen er gjennomført innen 6 måneder.²

	Første halvår 2012	Første halvår 2013
Avsluttede undersøkelser	20 375	18 105
Andel henleggelse etter undersøkelse	53,1 %	54,5 %
Andel fristbrudd på undersøkelser	13,8 %	14,3 %

Forskjeller mellom fylker

Det er også store fylkesvise forskjeller når det gjelder henleggelse av saker og fristoversittinger på undersøkelsessaker. Tabellen under gir nærmere informasjon om situasjonen i de ulike fylkene første halvår 2013.

	Antall avsluttede undersøkelser	Henleggelse i prosent	Fristoversittelse i prosent
Akershus	1 972	59,5 %	19,6 %
Aust-Agder	501	54,7 %	5,4 %
Buskerud	1 011	57,7 %	6,6 %
Finnmark	419	60,9 %	30,3 %
Hedmark	713	55,5 %	20,9 %
Hordaland	1 609	55,3 %	13,5 %
Møre og Romsdal	727	43,7 %	10,9 %
Nordland	1 035	64,1 %	38,8 %
Nord-Trøndelag	637	54,2 %	38,5 %
Oppland	608	47,2 %	14,0 %
Oslo	1 993	56,4 %	4,0 %
Rogaland	1 653	46,0 %	12,2 %
Sogn og fjordane	303	39,9 %	6,9 %
Sør-Trøndelag	1 015	52,8 %	16,5 %
Telemark	634	50,8 %	11,0 %
Troms	556	54,3 %	11,5 %
Vest Agder	610	51,0 %	4,9 %
Vestfold	1 188	56,8 %	2,1 %
Østfold	921	58,1 %	15,9 %
LANDSBASIS	18 105	54,5 %	14,3 %

² I enkelte tilfeller blir ikke kommunenes utvidelser av undersøkelsestiden godkjent av fylkesmannen. Etter fylkesmannens vurdering er derfor andelen fristbrudd på 17 prosent på landsbasis. Dette er 3 prosentpoeng høyere enn det kommunene selv rapporterer.

De aller fleste fylkene har hatt en positiv utvikling i fristoversittelser de siste årene, men dette gjelder ikke fylker som Finnmark, Nordland, Nord- Trøndelag og Akershus.

Barn og unge med tiltak

Per 30. juni 2013 mottok om lag 38 500 barn tiltak fra barnevernet. Antallet barn i tiltak har holdt seg på samme nivå siden 2012. Mens antallet barn i hjelpetiltak har gått noe ned, har det vært en markant økning i antallet barn i omsorgstiltak. Flere barn er plassert utenfor hjemmet. Økningen er hovedsakelig knyttet til plassering i fosterhjem.

Av barn som mottok tiltak var om lag 77 prosent i hjelpetiltak, mens om lag 21 prosent var i omsorgstiltak. De resterende var i atferdstiltak eller i midlertidige tiltak/ akutttiltak.

Tabellen under gir nærmere informasjon om antall barn i tiltak per 30.juni 2013 sammenlignet med samme tidspunkt i 2012³.

	Antall barn per 30.06.2012	Antall barn per 30.06.2013	Økning	Økning i prosent
Barn i hjelpetiltak	30 687	29 800	-887	-2,9 %
Barn i omsorgstiltak	7 538	8 177	639	8,5 %
Barn i atferdstiltak	300	281	-19	-6,3 %
Barn i midlertidige tiltak/akuttvedtak	616	598	-18	-2,9 %

De siste årene har det vært en kraftig økning i antallet barn som akuttplasseres. Selv om antall barn som er akuttplassert fortsatt er høyt, viser rapporteringen for første halvår 2013 en liten nedgang. Tabellen ovenfor viser bare status på rapporteringstidspunktet. Antallet er høyere dersom man se på barn som har vært midlertid plassert i løpet av siste halvår. 1680 barn ble akuttplassert i løpet av første halvår 2013. Dette er omtrent det samme antallet barn som i tilsvarende periode i 2012.

Gyldige planer

Kommunene er etter barnevernloven pliktig å utarbeide tiltaksplaner for barn i hjelpetiltak og i atferdstiltak og plan for barnets omsorgssituasjon ved omsorgsovertaking. Rapporteringen for første halvår 2013 viser at situasjonen ikke har endret seg nevneverdig siden 2012.

Tabellen under gir informasjon om situasjonen per 30. juni 2013 sammenlignet med tilsvarende tidspunkt i 2012.

³ Summen av barn innenfor ulike typer tiltak blir noe høyere enn det faktiske antallet som mottar tiltak gjennom barnevernet. Dette skyldes at en liten del av barna som er i atferdstiltak også er registrert under omsorgstiltak.

	Antall barn per 30.06.2012	Andel med plan per 30.06.2012	Antall med plan per 30.06.2013	Andel med plan per 30.06.2013
Barn i hjelpetiltak	26 127	85 %	25 034	84 %
Barn i omsorgstiltak	6 800	90 %	7 512	92 %

Barnevernloven stiller også krav om at tiltaksplanen for barn med hjelpetiltak skal evalueres jevnlig. Rapporteringen tyder på at om lag 3 av 4 barn med tiltaksplan fikk sin plan evaluert siste halvår.

Fylkesvise forskjeller

Rapporteringen viser fortsatt store forskjeller mellom fylker. Tabellen under viser andelen barn med gyldige planer per 30.juni 2013 i de ulike fylkene.

	Totalt i hjelpetiltak og omsorgstiltak	Antall barn med gyldig tiltaks- eller omsorgsplan	Andel barn med gyldig tiltaks- eller omsorgsplan
Akershus	3 280	2929	89 %
Aust-Agder	1 090	992	91 %
Buskerud	2 185	1996	91 %
Finnmark	847	582	69 %
Hedmark	1 495	1204	81 %
Hordaland	3 568	3134	88 %
Møre og Romsdal	2 292	1834	80 %
Nordland	2 092	1554	74 %
Nord-Trøndelag	1 327	1027	77 %
Oppland	1 496	1451	97 %
Oslo	3 883	3641	94 %
Rogaland	3 369	2802	83 %
Sogn og fjordane	859	749	87 %
Sør-Trøndelag	2 103	1734	82 %
Telemark	1 430	1110	78 %
Troms	1 471	1203	82 %
Vest Agder	1 305	1131	87 %
Vestfold	1 680	1518	90 %
Østfold	2 205	1955	89 %
LANDSBASIS	37 977	32546	86 %

Oppfølging av fosterhjem

Oppfølging fra tilsynsførere

Det skal føres tilsyn med hvert enkelt barn i fosterhjem fra plasseringstidspunktet til barnet fyller 18 år. Antallet barn i fosterhjem har økt de siste årene. Rapporteringen viser at kommunene hadde tilsynsansvar for over 300 flere barn enn året før.

Barneverntjenesten skal oppnevne en særskilt tilsynsfører til det enkelte barn ved godkjenning av fosterhjemmet. Tabellen under viser i hvilken grad kravene om oppnevning av tilsynsfører oppfylles.

	per 30.06.2012	per 30.06.2013
Antall barn kommunene har tilsynsansvar for	8 133	8 419
Antall barn med tilsynsfører	7 465	7 786
Andel barn med tilsynsfører	91,8 %	92,5 %

Til tross for økningen i antall barn i fosterhjem, er det færre barn enn før som mangler tilsynsfører. Per 30. juni 2013 manglet 634 barn tilsynsfører.

Etter barnevernloven skal tilsynsfører føre tilsyn med barnet minimum 4 ganger i året. Dersom barneverntjenesten vurderer forholdene i fosterhjemmet som gode, og barnet samtykker, kan barneverntjenesten vedta at tilsynet skal reduseres til minimum 2 ganger i året for barn som er fylt 15 år og som har vært plassert i fosterhjemmet i mer enn 2 år. Tabellen under viser andelen barn der kravene til antall tilsynsbesøk ble oppfylt⁴.

	per 30.06.2012	per 30.06.2013
Barn i fosterhjem mer enn 1 år	63 %	68 %
Barn i fosterhjem mindre enn 1 år	62 %	67 %
Totalt	63 %	68 %

Rapporteringen viser en klar forbedring når det gjelder tilsyn med fosterhjem. Likevel viser rapporteringen at det fortsatt er mange barn som ikke får det tilsynet de har krav på etter barnevernloven.

⁴ Det bør tas noen forbehold ved tolkningen av disse tallene, fordi rapporteringen ikke viser når i løpet av året barna ble plassert i fosterhjem. Tidspunktet for når barna ble plassert i fosterhjem vil ha innvirkning på hvor mange tilsynsbesøk det har vært naturlig å gjennomføre. Dette gjelder spesielt for barn som har vært i fosterhjem under ett år.

Fylkesvise forskjeller

Kommunerapporteringen viser også store forskjeller mellom fylker når det gjelder å innfri kravene om antall tilsynsbesøk for barn som er i fosterhjem. Tabellen under gir nærmere informasjon om situasjonen i de ulike fylkene per 30. juni 2013 for barn som har vært plassert i fosterhjem i mer enn et år.

	Ant barn plassert i fosterhjem i mer enn 1 år	Antall hvor krav om antall tilsynsbesøk er oppfylt	Andel hvor krav om antall tilsynsbesøk er oppfylt
Akershus	522	371	71 %
Aust-Agder	218	169	78 %
Buskerud	427	339	79 %
Finnmark	143	72	50 %
Hedmark	307	206	67 %
Hordaland	644	485	75 %
Møre og Romsdal	366	205	56 %
Nordland	419	219	52 %
Nord-Trøndelag	262	135	52 %
Oppland	358	275	77 %
Oslo	208	144	69 %
Rogaland	661	475	72 %
Sogn og fjordane	130	85	65 %
Sør-Trøndelag	400	250	63 %
Telemark	298	164	55 %
Troms	227	142	63 %
Vest Agder	245	154	63 %
Vestfold	460	380	83 %
Østfold	423	300	71 %
LANDSBASIS	6718	4570	68 %

Kommunens oppfølging av fosterhjem

Den kommunale barneverntjenesten har også en plikt til å til å følge opp og føre kontroll med det enkelte barns situasjon i fosterhjem. Barneverntjenesten skal besøke fosterhjemmet minst 4 ganger i året (2 ganger i spesielle tilfeller).

Tabellen under viser andelen barn der kravene til kommunens oppfølging av fosterhjem er oppfylt.

	Antall barn kommunen har oppfølgings- og kontrollansvar for	Krav om antall besøk er oppfylt - antall	Krav om antall besøk er oppfylt - andel
Barn i fosterhjem mer enn 1 år	10 155	6 271	61,8 %
Barn i fosterhjem mindre enn 1 år	1 973	1 530	77,5 %
Totalt	12128	7801	64,3 %

Rapporteringen tyder på at det ikke har vært nevneverdige endringer i kommunenes oppfølging av fosterhjemmene siden 2012⁵.

Ungdom over 18 år i tiltak – ettervern

Dersom en ungdom har mottatt hjelp fra barneverntjenesten før fylte 18 år, har barneverntjenesten en plikt til å vurdere om det vil være behov for å opprettholde tiltak også etter fylte 18 år. Videreføring av tiltak forutsetter at ungdommen selv samtykker til det. Tiltakene kan opprettholdes til ungdommen fyller 23 år. Barneverntjenesten har ikke noe ansvar for å gi hjelp til ungdom over 18 år som ikke tidligere har mottatt hjelp fra barneverntjenesten.

Rapporteringen viser at stadig flere ungdom over 18 år får videreført tiltak fra barneverntjenesten, og denne gruppen utgjør i dag en relativt stor andel av alle barn og unge som mottar hjelpetiltak.

Tabellen under viser antallet ungdom i alderen 18-23 som mottok hjelpetiltak i barnevernet ved per 30. juni 2013 sammenlignet med tilsvarende tidspunkt i 2012.

	Antall per 30. juni 2012	Andel av alle barn som mottok hjelpetiltak	Antall per 30. juni 2013	Andel av alle barn som mottok hjelpetiltak
Ungdom i alderen 18-23 år som mottok hjelpetiltak	4 032	13,1 %	4 174	14,0 %

Kommunenes rapporteringen viser også at hovedgrunnen til at tiltak ikke videreføres etter fylte 18 år er at ungdommen selv ikke ønsker det. Avslagene begrunnes blant annet med at ungdommene ønsker andre tiltak enn det kommunen har tilbudt.

⁵ Kommunenes oppfølging av fosterhjem er tema for fylkesmennenes landsomfattende tilsyn i 2013. Tilsynet vil gi nærmere informasjon om situasjonen på dette området.